

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 14 (57)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2016

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 14 (57). — Рівне: РДГУ, 2016. — 170 с.

Збірник наукових праць містить статті з оптимізації процесу навчання іноземних мов у закладах освіти гуманітарного та технічного напрямів, з питань освіти в ретроспективі та сьогоденні, становлення особистості в контексті парадигми життєтворчості та проблем, реалій і перспектив педагогічного менеджменту, із загальноосвітніх проблем формування особистості, використання особистісно-зорієнтованих, інтерактивних, інформаційно-комунікаційних й інших інноваційних освітніх технологій, історичного досвіду навчання та виховання у дошкільних, загальноосвітніх і вищих навчальних закладах.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, вихователів та вчителів, викладачів та студентів вищих навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Войтович Ігор Станіславович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Сверлюк Ярослав Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 6 від 30.06.2016 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

5. Монастирна Г.В. Формування професійної компетентності майбутніх учителів інформатики засобами інформаційно-педагогічного моделювання: дис. ... канд. наук: 13.00.04 / Галина Вікторівна Монастирна. – Луганськ, 2009. – 317 с.
6. Проблеми компетентності в системі дошкільної та початкової ланок освіти // Матеріали обл. наук.-метод. конф. (11 трав. 2007 р.). – Херсон: РПО, 2007. – 98 с.

С.В. ПЕРОВА. КРИТЕРИИ И ПОКАЗАТЕЛИ СФОРМИРОВАННОСТИ КЛЮЧЕВЫХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННОЙ ФИЛОЛОГИИ

Резюме. В работе охарактеризован комплекс ключевых компетентностей будущих учителей иностранной филологии, который содержит такие составляющие, как информационная компетентность, межкультурная коммуникативная компетентность, социально-правовая компетентность, компетентность самосовершенствования и деятельностьная компетентность. Дано определение и обоснование критериев сформированности ключевых компетентностей будущих учителей иностранной филологии: мотивационно-целевой, когнитивно-гносеологический, практико-деятельностный. В табличном формате представлены показатели сформированности ключевых компетентностей будущих учителей иностранной филологии по каждому из указанных критериев.

Ключевые слова: ключевые компетентности, учитель иностранной филологии, показатель, критерий.

S.V. PEROVA. CRITERIA AND DESCRIPTORS OF THE FORMATION OF KEY COMPETENCES OF FUTURE TEACHERS OF FOREIGN LANGUAGES

The summary. The aim of the article is to outline the problem of the criteria and descriptors of the formation of key competences of future teachers of foreign languages. The author has suggested her own view on the problem. It has been shown that the range of key competences of future teachers of foreign languages includes informational competence, intercultural communicative competence, socio-legal competence, activity competence and the competence of self-improvement. The criteria of formation of key competences of future teachers of foreign languages have been analyzed: motivational and targeted criterion; cognitive and epistemological criterion; practice and activity criterion. The gist and role of every criteria as well as the tabular scheme of their descriptors have been illustrated. The criterion has been understood by the author as the primary characteristic by which one solution is chosen from the many possible, or as the grounds on the basis of which the assessment, definition and classification of something, the measure of judgment, evaluation can be done. The descriptor has been understood as something due to what it is possible to judge about the status, development, progress of something, as the evidence, proof, sign of something; as the display of the results of a particular job process; as the data on the achievements of something; as the data that indicate the quantity of something.

Key words: key competences, teacher of foreign languages, descriptor, criterion.

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф. Г.П. Коваль.

Одержано редакцією 01.04.2016 р.

УДК: 378. 811

К.М. ПАВЕЛКІВ

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДО ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Резюме. У статті представлено теоретичний аналіз наукових досліджень, присвячених проблемі підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до професійно-педагогічної діяльності. Розкрито структуру та функції педагогічної діяльності, виділено її основні компоненти. Визначено особливості підготовки та ознаки готовності студентів до педагогічної діяльності.

Ключові слова: професійно-педагогічна діяльність, педагогічні уміння, компетентність, готовність до професійно-педагогічної діяльності, підготовка майбутніх учителів іноземної мови.

Постановка проблеми. Відповідно сучасних тенденцій розвитку освіти відбувається уніфікація національних освітніх стандартів, диверсифікація освітніх моделей, удосконалення технологій навчання. Модернізація освітньої системи України в цілому та мовної освіти зокрема висуває високі вимоги як до тих, хто навчає, так і до тих, хто навчається, так як передбачає підготовку фахівців нової генерації. Оскільки саме педагогічні кадри є рушійною силою реформування освіти, виникає суспільна потреба в ініціативних, всебічно освічених фахівцях, здатних до подальшого самовдосконалення, креативного підходу до вирішення професійних завдань. Процес глобалізації також збільшує потребу у спеціалістах, що володіють культурою спілкування не лише рідною, але й іноземною мовою. У цьому зв'язку по-новому постають питання про вивчення і викладання іноземних мов через оновлення цілей та змісту навчання, організації професійно-педагогічної діяльності, спрямованої на формування необхідного і достатнього рівня професійної компетенції майбутніх вчителів іноземних мов.

© К.М. Павелків, 2016

Аналіз останніх досліджень. В теорії і практиці вищої педагогічної освіти накопичено значний досвід, який охоплює багато аспектів професійно-педагогічної підготовки студентів. Питанням формування професійної готовності студента вищого педагогічного навчального закладу до майбутньої фахової діяльності присвячені роботи Н. Кузьміної, О. Мороза, А. Міщенко, О. Пехоти, І. Підласого, В. Семіченко, В. Сластьоніна. Значну увагу пошукам шляхів удосконалення навчального процесу у вищій педагогічній школі приділили А. Верхола, В. Загвязінський, В. Зябкін, В. Козаков, С. Сисоєва, особистісно-орієнтованої підготовки студентів до професійної діяльності – О. Асмолов, А. Реан, В. Серіков, Т. Яценко. Проблеми вимог та системи професійної підготовки викладачів іноземних мов розглядали В. Андрущенко, О. Бердичевський, В. Бондар, О. Галус, В. Горов, Т. Долгова, Л. Калмикова, Т. Комарницька, Н. Нічкало, Т. Ощепкова, В. Семіченко, В. Сидоренко, С. Сисоєва, Г. Щедровицький, В. Чигринов.

З позицій системного підходу науковці розглядають педагогічну діяльність як компонент педагогічної системи, що набуває властивостей метасистеми. Загальними системоутворювальними компонентами діяльності (О. Бодальов, О. Леонтьєв, Д. Паригін, А. Петровський та ін.) є суб'єкт та його мотиваційно-потребнісна сфера, мета, дії та операції, засоби реалізації мети, результат.

У психологічній і педагогічній науці (Ю. Бабанський, І. Бех, Ф. Гоноволін, С. Гончаренко, І. Зимня, І. Зязюн, Г. Костюк, Н. Кузьміна, Ю. Кулюткін, О. Леонтьєв, А. Маркова, В. Мижериков, Л. Мітіна, І. Подласий, О. Савченко, В. Сластьонін, В. Смирнов, В. Шадриков, В. Якунін та ін.) представлені наукові підходи щодо дослідження як раціонально-логічних засад, так і ціннісно-сислової сфери педагогічної діяльності. Професійно-педагогічна діяльність є багаторівневою складною та динамічною системою, що володіє сукупністю характеристик (цілісність, ієрархічність, предметність, суб'єктність і т.ін.), певними функціями та структурою (цілі, мотиви, засоби і дії, результат). Системно-структурний аналіз і діяльнісний підхід дозволяє розглядати педагогічну діяльність через взаємозв'язані компоненти - процесуальну та функціональну складові.

Метою статті є теоретичне дослідження з проблеми підготовки майбутніх учителів іноземної мови до професійно-педагогічної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Педагогічна діяльність у загальному розумінні – це виховний і освітній вплив учителя (вихователя) на учня або учнів (вихованців), спрямований на особистісний розвиток, що водночас виступає основою саморозвитку і самовдосконалення (І. Зимня, М. Єрмоленко, В. Мижериков та ін.) [2]. Згідно досліджень В. Богословського, О. Дубасенюк, М. Єрмоленка, І. Котової, Н. Кузьміної, С. Литвиненко, А. Маркової, Л. Мітіної, В. Мижерикова, В. Сластьоніна, Є. Шиянова, О. Щербакова та ін., у структурі педагогічної діяльності можна виділити систему дій, оскільки поняття про педагогічну дію виражає те загальне, що є притаманним для всіх конкретних видів педагогічної діяльності, але не зводиться ні до одного з них. Водночас педагогічна дія є тим особливим, що виражає і загальне, і все багатство окремого та дозволяє зробити сходження від абстрактного до конкретного і відтворити в пізнанні об'єкт педагогічної діяльності в його цілісності. У наукових доробках В. Семіченка стверджується доцільність конкретизації функцій педагогічної діяльності в певних проєкціях і на різних рівнях [7, 14-17]. Авторкою виокремлено сукупність функцій педагога, пов'язаних із стратегічними напрямками професійної діяльності, тобто ті, які відображають провідні цілі та завдання діяльності («функції-цілі»); комплекс функцій фахівця, які відображають тактичні аспекти педагогічної діяльності («функції-засоби»); сукупність операційних функцій педагога («функції-прийоми»).

Згідно А. Маркової та Л. Мітіної, процесуальна структура педагогічної діяльності обіймає: мотиваційно-орієнтовний (орієнтація в обстановці, постановка цілей і завдань, мотивація); виконавський (реалізація діяльності); контрольно-оцінний (аналіз дій, результатів) компоненти. На думку вчених (М. Єрмоленка, В. Мижерикова, В. Сластьоніна, Є. Шиянова, О. Щербакова та ін.), провідними функціями педагогічної діяльності є: діагностична, прогностична, конструктивно-організаційна, комунікативна, просвітницька, аналітико-оцінна, евристична, а їх здійснення вимагає достатнього рівня розвитку педагогічних здібностей (перцептивних, експресивних, комунікативних, рефлексивних і т. ін.) та сформованої системи відповідних умінь як функціональної складової професійно-педагогічної діяльності [2].

У контексті досліджуваної проблеми варто зазначити, що у педагогічній теорії відбулася диференціація понять “готовність до педагогічної діяльності” і “підготовка до педагогічної діяльності”. Підготовка розглядається як процес, а готовність – як результат цього процесу; доведено, що стан готовності особистості до педагогічної діяльності забезпечує не тільки ефективність її здійснення, але й можливості саморозвитку і вдосконалення. Теоретичний аналіз науково-педагогічної літератури (О. Абдулліна, І. Богданова, М. Дьяченко, О. Дубасенюк, К. Дурай-Новакова, Н. Кічук, Л. Кандибович, Л. Кондрашова, Н. Кузьміна, З. Курлянд, А. Ліненко, С. Литвиненко, Г. Нагорна, С. Сисоєва, В. Сластьонін, О. Цокур, В. Шадриков, О. Щербаков, В. Якунін та ін.) засвідчив висвітлення різних аспектів змісту і структури феномена готовності до педагогічної діяльності. Готовність до педагогічної діяльності визначається: як стійкий психічний стан, а також як особистісна якість (К. Дурай-Новакова); як особливий психічний стан, якісне новоутворення у структурі особистості майбутнього спеціаліста на певному рівні його розвитку, що виявляється як вибіркова активність на стадіях підготовки, включення і виконання професійної діяльності (М. Дьяченко і Л. Кандибович); як особливий психічний стан, наявність у суб'єкта образу структури певної дії і постійної спрямованості свідомості на її виконання (В. Сластьонін).

Готовність до педагогічної діяльності розкривається також із позицій професійної компетентності, оскільки готовність і здатність на високому рівні організувати навчально-виховний процес є компонентами професійної компетентності. Необхідність побудови моделей педагогічної діяльності як нормативних цілей-

еталонів для оцінки рівня підготовки фахівців обґрунтовано в роботах І. Зимньої, Т. Каткової, В. Якуніна та ін.

Узагальнюючи різні наукові підходи зазначимо, що ознаками готовності до педагогічної діяльності виступають: сформованість мотиваційно-ціннісної сфери і професійно-значимих особистісних якостей, позитивне ставлення до праці вчителя, розвиток професійного мислення та педагогічної рефлексії, оволодіння педагогічними знаннями, вміннями і навичками та ефективне застосування їх на практиці, самостійність у розв'язанні педагогічних задач, розвиток педагогічних здібностей.

В останні десятиліття актуалізуються такі професійні функції педагога, як: прогнозування, проектування та організація змістової і процесуальної сторін освіти та освітнього середовища. Все це ставить нові вимоги до особистості та професійної компетентності сучасного вчителя, зокрема: розвиток потреби і здатності до активної і різнобічної освітньої діяльності та високого рівня сформованості педагогічної культури та майстерності, розуміння своєрідності розвитку зростаючої особистості.

Однією з сучасних освітніх тенденцій підготовки фахівців у вищих педагогічних навчальних закладах виступає актуалізація компетентнісної парадигми (Л. Василенко, І. Гришина, Е. Зеєр, І. Зимня, Т. Каткова, О. Лебедев, О. Локшина, В. Луговий, Н. Ничкало, І. Родигіна, Я. Субетто та ін.), крізь призму якої реалізуються ідеї неперервної освіти, зв'язок вищої освіти й виробництва, осмислюється проблематика професійного становлення сучасного вчителя [2]. У країнах – членах Євросоюзу, проголошено пріоритетними завданнями освіти набуття молодими європейцями ключових компетенцій. Поглиблення наукових уявлень про компетенції відбувається через дослідження особистісних якостей, кола повноважень, знання та досвіду фахівців.

У сучасних психолого-педагогічних дослідженнях відсутній однозначний підхід до тлумачення поняття, розгляду структури і видів професійно-педагогічної компетентності (І. Бех, Є. Барбіна, В. Бондар, А. Дубасенюк, Ю. Завалевський, І. Зимня, В. Семиченко, І. Подласий, М. Холожна та ін.). У загальному вигляді «компетентність» постає як сукупність знань, умінь і навичок та особистісних якостей, що дозволяють фахівцю кваліфіковано здійснювати діяльність або виконувати певні завдання і функції, спрямовані на досягнення професійних стандартів. Відзначимо, що в науковий обіг поняття «професійна педагогічна компетентність» було запроваджено Н. Кузьміною, як розуміння системи знань і вмінь педагога, що виявляються при розв'язанні професійно-педагогічних задач [3]. Характеризуючи професійну компетентність як інтегральну особистісно-професійну характеристику педагога, А. Маркова зосереджується на її системних складових: мотивації (спрямованості особистості); педагогічних здібностях, характері та його рисах, психологічних станах і процесах; інтегральних характеристиках особистості таких, як педагогічна самосвідомість, індивідуальний стиль, креативність [4]. Професійна педагогічна компетентність, згідно М. Єрмоленка та В. Мижерикова, розглядається як єдність теоретичної і практичної готовності до здійснення професійно-педагогічної діяльності. Автори вважають, що структура професійної компетентності педагога розкривається через оволодіння ним педагогічними вміннями як сукупністю різноманітних дій учителя, які співвідносяться з функціями педагогічної діяльності та значною мірою виявляють індивідуально-психологічні особливості вчителя [2]. Через сукупність теоретичної і практичної готовності до професійної діяльності розглядає професійну компетентність педагога В. Сластьонін [8]. В. Семиченко наголошує на тому, що знання, уміння і навички, лише тоді стають дійовими, коли інтегруються у загальну систему способів, вступають у багаторівневі зв'язки з іншими елементами, творчо модифікуються, гнучко використовуються відповідно до цілей та умов діяльності або міжособистісної взаємодії [7]. Представники контекстного підходу (А. Вербицький) зосереджуються на єдності процесу навчання з професійним розвитком студентів [1, 18]. Професійна компетентність особистості виступила предметом дослідницької уваги згідно побудови моделі «компетентнісного випускника» (Т. Каткова), що обіймає сукупність особистісних якостей (загальну культуру та педагогічне спілкування, педагогічну творчість та майстерність, потребово-мотиваційну, операційно-технологічну (спеціальні знання, вміння й навички) та рефлексивну сфери).

Компетентнісний підхід, згідно О. Лебедева, постає як сукупність загальних принципів визначення цілей освіти, відбору її змісту, організації навчального процесу та оцінки освітніх результатів. Сучасна актуалізація компетентнісної парадигми освіти пов'язана передусім з визнанням її потужності як фактора формування успішної особистості (Л. Львов); спроможністю подолання та відходу від абстрактності в освіті та розв'язання професійно-практичних і життєвих задач для кожної людини (Л. Василенко); виявом результативності навчально-пізнавальної діяльності особистості (Н. Бібік), з реалізацією «людиноцентрованості» неперервної професійної підготовки (І. Бех, Н. Шестак) і т. ін. О. Семенов, вказує на те, що професійна підготовка майбутнього вчителя-словесника в умовах педагогічного університету відповідатиме сучасному рівню тоді, коли зміст, форми і методи соціально-гуманітарної, лінгвістичної, літературознавчої, українознавчої, методичної та психолого-педагогічної підготовки будуть зорієнтовані на формування високодуховної культуромовної особистості педагога і його професійної компетенції [6].

Процесуальна і функціональна структура педагогічної діяльності розкривається завдяки реалізації педагогічних умінь, що виступають як сукупність найрізноманітніших дій учителя та виявляють індивідуально-психологічні особливості педагога і засвідчують його предметно-професійну компетентність. У цьому зв'язку педагогічні вміння постають як складне психологічне утворення, що об'єднує професійно значимі особистісні якості, знання та навички з розумовими і практичними діями. Уміння високого рівня узагальнення характеризуються різнобічністю, гнучкістю та точністю виконання педагогічних дій; специфічною і суттєвою ознакою педагогічних умінь є їх узагальненість (Н. Тализіна, О. Усова). Розглядаючи педагогічні вміння в дидактичному О. Щербаков та

А. Мудрик виокремлюють як головні: перенесення відомих учителю знань, варіантів розв'язання, прийомів навчання і виховання в умови нової педагогічної ситуації; віднаходження для кожної педагогічної ситуації нового рішення; створення нових елементів педагогічних знань та ідей і конструювання нових прикладів розв'язання конкретної педагогічної ситуації [8]. У педагогічній теорії класифікація педагогічних умінь відбувається згідно різних підстав і практичної мети. Водночас у практиці педагогічної діяльності вміння набувають інтегративного характеру, а тому будь-яка класифікація є умовною і відносною.

Ядром загальнопедагогічних умінь є система педагогічних знань як теоретичних і загальнометодологічних основ ефективності педагогічної діяльності та складова професійної компетентності. У педагогічній теорії система загальнопедагогічних знань учителя розглядається як: взаємозв'язок методологічних, науково-теоретичних і практичних знань (А. Абдулліна, Н. Кузьміна, О. Мороз, І. Огородніков, М. Скаткін, В. Сластьонін та ін.); єдність фундаментальних і інструментальних знань (С. Архангельський); теоретичних і практичних знань (Ю. Кулюткін).

Узагальнюючи різні підходи (І. Зимня, Н. Кузьміна, С. Литвиненко, А. Маркова, Л. Мітіна, В. Сластьонін, Л. Спирін та ін.) можна стверджувати, що педагогічні вміння є сукупністю частково автоматизованих дій, що послідовно розгортаються в зовнішньому і внутрішньому плані і базуються на теоретичних знаннях, спрямованих на розв'язання завдань, визначених цілями навчання, виховання і розвитку дітей. Таке розуміння сутності педагогічних умінь дотичне практики професійно-педагогічної підготовки, оскільки підкреслюється провідна роль теоретичних знань у формуванні практичної готовності та професійної компетентності фахівця, а також виявляється багаторівневий характер умінь (від репродуктивного до творчого) та можливості їх удосконалення.

Варто зауважити, що окрім загальноприйнятих педагогічних умінь, професійна підготовка майбутнього вчителя іноземної мови має свою специфіку та особливості. Так, він повинен вміти користуватися іноземною мовою як засобом професійного спілкування, під час розв'язання проблемних ситуацій, продукувати і варіювати професійне іншомовне мовлення в умовах професійно-педагогічного спілкування. Г.І. Тонконог зазначає, що традиційно професійна компетенція вчителя іноземних мов складається із загальнокомунікативної мовної і мовленнєвої, соціокультурної, лінгвокраєнознавчої, культурознавчої, лінгводидактичної компетенції, кожна з яких містить певний спектр умінь [9, 320-324].

Розглядаючи вимоги до майбутніх вчителів іноземної мови та специфіку їх професійної діяльності, О.І. Трофименко виокремлює такі компетентності, без формування яких, на думку науковця, підготовка вчителя-мовника не може бути визнана задовільною: лінгвістичну, комунікативну, етнокультурознавчу, інформаційно-комунікаційну, методичну, літературознавчу, педагогічну, психологічну. Усі зазначені компетентності взаємопов'язані між собою і передбачають оволодіння студентом ряду знань, теоретичних та практичних умінь і навичок у сфері фонетики, граматики, морфології, лексикології, синтаксису й стилістики іноземної мови, що вивчається, літературознавства, психології, педагогіки, методики викладання, застосування сучасних інформаційних технологій тощо.

Таким чином, в основі професійної підготовки студента як майбутнього вчителя іноземної мови лежить розвиток його особистості, а також розвиток його професійної спрямованості та формування професійно значущих компетентностей. Тобто, при виборі методів та засобів навчання варто враховувати вимоги як до особистості майбутнього учителя, так і до його професійної діяльності.

Висновки. Підготовка професійно компетентних і висококваліфікованих фахівців, здатних професійно і творчо розв'язувати педагогічні задачі, усвідомлювати особистісну та суспільну значимість педагогічної діяльності, відповідальність за її результати є провідним завданням сучасної вищої школи. Здійснений теоретичний аналіз проблеми педагогічної діяльності дозволив встановити взаємозв'язки процесу підготовки і стану готовності до діяльності майбутніх вчителів іноземної мови, коли підготовка виступає засобом формування готовності до діяльності, а готовність є результатом і показником якості підготовки, що реалізується і перевіряється в діяльності. Педагогічна діяльність є складною системою та постає як сукупність різноманітних дій, підпорядкованих цілям навчання, виховання і особистісного розвитку людини.

У загальному вигляді підготовка до педагогічної діяльності включає теоретичну і практичну компетентність майбутніх фахівців та передбачає набуття суб'єктивно значущих знань і умінь, професійно-педагогічної культури, професійно важливих особистісних якостей, які допомагають майбутньому вчителю іноземної мови створювати не тільки образ навчально-виховного результату, а й систему засобів, технологій досягнення поставленої мети. **Перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження** вбачаємо у вивченні технологій навчання майбутніх вчителів іноземної мови у процесі професійно-педагогічної підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход / А.А. Вербицкий. – М.: Высш. шк., 1991. – 206 с.
2. Зимня И.А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании: материалы ко II заседанию метод. семинара / И.А. Зимня. – М.: Исслед. центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 38 с.
3. Кузьмина Н.В. Профессионализм педагогической деятельности / Н.В. Кузьмина, А.А. Реан. – СПб., 1993. – 148 с.
4. Маркова А.К. Психология профессионализма / А.К. Маркова. – М.: Междунар. гуманит. фонд «Знание», 1996. – 308 с.

5. Митина Л.М. Психология профессионального развития учителя / Л.М. Митина. – М.: Флинта: Москов. психолого-социал. ин-т, 1998. – 200 с.
6. Семенов О. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури: монографія / О. Семенов. – Суми: ВВП „Мрія-1” ТОВ, 2005. – 404 с.
7. Семиченко В.А. Психология педагогической деятельности: навч. посіб. / В.А. Семиченко. – К.: Вища шк., 2004. – 335 с.
8. Слостенин В.А. Педагогика / В.А. Слостенин, И.Ф. Исаев, Е.Н. Шиянов; под ред. В.А. Слостенина. – М.: Академия, 2002. – 576 с.
9. Тонконог Н.І. Технологія організації професійної діяльності вчителів іноземної мови / Наталія Ігорівна Тонконог // Гуманітарний вісник Державного вищого навчального закладу "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди". Педагогіка. Психологія. Філософія: збірник наукових праць. Вип.26. – Переяслав-Хмельницький, 2012. – С. 320-324.
10. Трофименко А.О. Формування навчальних компетентностей у майбутніх учителів предметів гуманітарного циклу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Анастасія Олександрівна Трофименко. – Тернопіль, 2008. – 22 с.

Е.Н. ПАВЕЛКІВ. ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА К ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Резюме. В статье представлен теоретический анализ научных исследований, посвященных проблеме подготовки будущих учителей иностранного языка к профессионально-педагогической деятельности. Раскрыта структура и функции педагогической деятельности, выделено ее основные компоненты. Определены особенности подготовки и признаки готовности студентов к педагогической деятельности.

Ключевые слова: профессионально-педагогическая деятельность, педагогические умения, компетентность, готовность к профессионально-педагогической деятельности, подготовка будущих учителей иностранного языка.

K.M. PAVELKIV. THE PREPARATION OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS TO THE PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL ACTIVITY: THEORETICAL ASPECT

The summary. The article presents the theoretical analysis of scientific researches dedicated to the problem of future foreign language teachers' preparation to the professional and pedagogical activity. The structure and functions of pedagogical activity is discovered, its main components are distinguished. It is determined in the article special features of the preparation and characteristics of the readiness of the students to the pedagogical activity.

Key words: professional and pedagogical activity, pedagogical skills, competence, readiness to the professional and pedagogical activity, future foreign language teachers' preparation.

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф. С.А. Литвиненко.

Одержано редакцією 16.06.2016 р.

УДК: 378. 147: 811. 111

О.Л. ВАКУЛЕНКО

СИСТЕМНА ОРГАНІЗАЦІЯ РЕСУРСНИХ МАТЕРІАЛІВ – ЗАПОРУКА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОГО ДИСКУРСУ

Резюме. У статті розглядаються загальнотеоретичні та методологічні засади професійно орієнтованих технологій навчання іноземних мов у ВНЗ. Наголошується на необхідності системної організації та використання ресурсних матеріалів і покращення якості освіти у процесі формування комунікативної компетенції.

Ключові слова: конкурентноздатність, професійно орієнтовані технології, іншомовна комунікація, вузькогалузева термінологія, проектна методика, комунікативна компетенція, внутрішня мотивація, креативне письмо, стратегічна компетенція.

Постановка проблеми. Актуальність проблеми професійно орієнтованих технологій навчання іноземних мов у системі вищої технічної освіти не викликає сумніву. Формування полікультурної мовної особистості є вимогою нової глобальної ситуації. Акцент має робитись як на якості набутих знань, так і на перспективі їх застосування та можливості самовираження засобами іноземної мови, що забезпечить у майбутньому необхідну для фахівця комунікативну спроможність у сфері професійного дискурсу, який визначають прагматично-ситуативні та екстралінгвістичні чинники.

Іншомовне навчання сьогодні виходить за рамки лінгводидактики, дисципліна «Іноземна мова» стає засобом розвитку професійної особистості та міжкультурної комунікації, джерелом формування гуманітарної культури і професійної орієнтації на території Європростору.

З огляду на нагальну потребу студентів вищих навчальних закладів у сучасних навчальних матеріалах,

© О.Л. Вакуленко, 2016

ЗМІСТ

<i>Руденко В.М.</i> Особистісно-орієнтована професійна освіта: культурно-цивілізаційний контекст.	3
<i>Безкоровайна О.В.</i> Інноваційна діяльність викладача іноземної мови: проблеми теорії та практики.	10
<i>Усач Л.В.</i> Українська національна школа в поглядах провідних діячів філософсько-педагогічної думки.	14
<i>Вербець В.В.</i> Моніторинг ескалації соціально-психологічного дискомфорту особистості.	18
<i>Галатюк Т.Ю.</i> Зміст методологічної культури учня у контексті сучасної парадигми природничої освіти.	22
<i>Сойчук Р.Л.</i> Сутність та особливості використання рефлексивно-експліцитного методу у вихованні національного самоствердження в учнівській молоді.	26
<i>Баліка Л.М.</i> Роль шкільних бібліотек Рівненщини з відродження національного виховання у 90-х роках ХХ ст.	29
<i>Галатюк Ю.М.</i> Особливості проектування творчої навчальної діяльності на основі методу спостереження.	32
<i>Купчик Л.Є.</i> Шляхи реалізації наступності іншомовної освіти у шкільному освітньому дискурсі Австрії.	36
<i>Павлюк Г.С.</i> Виховання міжкультурної комунікації дітей молодшого шкільного віку.	39
<i>Ціпан Т.С.</i> Особливості роботи з текстом на уроках англійської мови.	41
<i>Ковальська Н.О.</i> Педагогічні умови виховання гуманістичного ідеалу молодших школярів у позакласній роботі: теоретичний аспект.	44
<i>Коханевич М.І., Джавва Н.А.</i> Формування лексичної компетентності на початковому етапі навчання іноземної мови.	48
<i>Горобець І.А.</i> Методика навчання іноземних мов та її завдання.	51
<i>Середюк Л.А.</i> Проектування комунікативного середовища учнів засобами інтерактивних методик при вивченні іноземної мови.	55
<i>Мороз Л.В., Кушнір Н.В., Ковалюк В.В.</i> Лінгвокультурологічний аспект англійської мови як важливий чинник впливу на мовну ситуацію в Україні.	60
<i>Перова С.В.</i> Критерії та показники сформованості ключових компетентностей майбутніх учителів іноземної філології.	63
<i>Павелків К.М.</i> Підготовка майбутніх учителів іноземної мови до професійно-педагогічної діяльності: теоретичний аспект.	69
<i>Вакуленко О.Л.</i> Системна організація ресурсних матеріалів – запорука формування іншомовної комунікативної компетенції у сфері професійного дискурсу.	73
<i>Приймак С.А., Лисюк С.А.</i> Використання методу кейсів в системі професійної іншомовної освіти.	77
<i>Шевченко О.В.</i> Критерії сформованості комунікативної компетентності студентів гуманітарних спеціальностей у процесі вивчення філологічних дисциплін.	80
<i>Божок О.С.</i> Педагогічні умови формування мовно-методичної компетентності майбутніх учителів іноземної мови.	83
<i>Мороз Л.В., Дуброва А.С., Трофімчук В.М.</i> Використання інноваційних технологій у процесі іншомовної підготовки студентів немовних спеціальностей.	86
<i>Лобанова С.І., Стернічук В.Б.</i> Роль зовнішньої мотивації при вивченні іноземних мов студентами технічних вищих навчальних закладів.	89
<i>Літвінчук А.Т.</i> Інтегративні тенденції сучасної інженерної освіти.	92
<i>Шіба А.В.</i> Формування внутрішньої мотивації студентів-філологів у процесі вивчення іноземної мови.	96
<i>Маковська Г.Я., Пархоменко О.Т.</i> Міжпредметні зв'язки як дидактична проблема при викладанні іноземних мов за професійним спрямуванням.	99
<i>Губіна А.М., Мартинюк А.П.</i> Використання аудіовізуальних засобів навчання іноземної мови у немовних вищих навчальних закладах.	102
<i>Перішко І.В.</i> Критерії оцінювання рівня сформованості фонетичних навичок усного мовлення студентів факультету іноземної філології.	105
<i>Джавва Н.А., Пивоварчук Т.О.</i> Завдання, вправи та способи інтеракції під час заняття з іноземної мови.	108
<i>Терещенко Т.В.</i> Використання соціального сервісу «подкаст» як інноваційна методика навчання говоріння (на матеріалі німецької мови).	110
<i>Гронь Л.В.</i> Оптимізація навчання вільного переказу студентів мовних факультетів вищих навчальних закладів.	113
<i>Кузло Н.М.</i> Особливості підсистеми вправ з формування англословної лінгвістичної компетенції студентів будівельних спеціальностей.	116
<i>Триндюк В.А., Тишко Н.М.</i> Підготовка студентів вищих технічних навчальних закладів до складання міжнародних тестів.	120
<i>Наливайко О.Б.</i> Особливості контекстної підготовки студентів медичних університетів.	123
<i>Івашкевич І.В.</i> Психолого-педагогічний аналіз структури професійної компетентності майбутніх юристів.	127

Ящук Ю.В., Пойнар Л.М. Особливості вираження засобів когезії у китайській мові (на матеріалі Китайських засобів масової інформації).	131
Янцур М.С. Профорієнтаційна підготовка педагогів у розвинутих країнах світу.	134
Герасименко О.А., Фещук Ю.В., Сингаївський Д.В. Конструювання корпусних меблів засобами графічної програми “PRO 100” майбутніми вчителями технологій і профільного навчання.	141
Войтко А.І. Особливості підготовки майбутніх вчителів трудового навчання і технологій до проведення професійних проб з учнями 8-9-х класів.	145
Сіпайло В.О. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в процесі підготовки вчителів технологій (на прикладі профілю «Швейна справа»).	148
Янцур Л.А. Розвиток художніх видів діяльності дітей з різними освітніми потребами в умовах спільного навчання.	151
Степанова О.І. Психолінгвістичні основи розвитку мовлення дітей дошкільного віку.	154
Симонович Н.В. Веб-квест як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів у процесі трудового навчання.	158
Хоронжевський О.М. Навчально-методичне забезпечення процесу формування основ гігієнічної культури в учнів основної школи на заняттях трудового навчання.	160
Оксенюк І.В., Панчук А.П. Формування безконфліктної поведінки футболістів під час тренувань.	164
Відомості про авторів.	167